

INDIAN SCHOOL NIZWA – WORKSHEET

॥ संस्कृतम् ॥

Chapter : - अन्योक्तयः

Class X

1 . एकपदेन उत्तरं लिखत -

- (क) कस्य शोभा एकेन राजहंसेन भवति ?
- (ख) सरसः तीरे के वसन्ति ?
- (ग) कः पिपासितः म्रियते ?
- (घ) के रसालमुकुलानि समाश्रयन्ते?
- (ङ) अम्भोदाः कुत्र सन्ति ?

2 अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषया लिखत

- (क) सरसः शोभा केन भवति ?
- (ख) चातकः किमर्थं मानी कथ्यते ?
- (ग) मीनः कदा दीनां गतिं प्राप्नोति ?
- (घ) कानि पूरयित्वा जलदः रिक्तः भवति ?
- (ङ) वृष्टिभिः वसुधां के आर्द्रयन्ति?

3 अधोलिखितयोः श्लोकयोः भावार्थं स्वीकृतभाषया लिखत -

(अ) तोयैरल्पैरपि..... वारिदेना

भावार्थः- धाराप्रवाहं जलं वर्षयता..... (i) जलदेन वृक्षाः पादपाः च तादृशाः(ii) न भवन्ति। यथा.....(iii) मालाकारेण दत्तं अल्पमपि जलं वृक्षान् पोषयति। इत्येवं आवश्यकतायां विपत्तौ वा अत्यल्पं(iv)अपि महत्त्वपूर्णं वर्तते।

पृथ्वीं आकाश दीनवचनानि चातकं

(आ) रे रे चातक दीनं वचः।

भावार्थः - मेघस्य जलबिन्दवैः एव तृप्तं (i)..... कविः कथयति यत् (ii)..... बहवः मेघाः सन्ति परम् सर्वे न वर्षन्ति । केचित् वृथा गर्जन्ति। जलपूर्णाः मेघाः एव वर्षित्वा (iii)आर्द्रयन्ति। अतः त्वम् यस्य कस्यापि अग्रे (iv)..... मा ब्रूहि।

तृप्ताः / सन्तुष्टाः , सहायम्, वर्षाकालिकेन , ग्रीष्मर्तौ

4 अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत -

- (क) मालाकारः तोयैः तरोः पुष्टिं करोति ।
(ख) भृङ्गाः रसालमुकुलानि समाश्रयन्ते ।
(ग) पतङ्गाः अम्बरपथम् आपेदिरे ।
(घ) जलदः नानानदीनदशतानि पूरयित्वा रिक्तोऽस्ति ।
(ङ) चातकः वने वसति ।

5 उदाहरणमनुसृत्य सन्धिं सन्धिविच्छेदं वा कुरुत-

1. अन्य + उक्तयः =
2. निपीतान्यम्बूनि =
3. कृतोपकारः =
4. तपनोष्णतप्तम् =
5. तव+उत्तमा =
6. न+ एतादृशाः =
7. पिपासितोऽपि =
8. रिक्तोऽसि =
9. मीनः अयम् =
10. सर्वे+ अपि =
11. पिपासितः+ वा =
12. मुनिरपि =
13. तरोः + अपि =
14. वृष्टिभिरार्द्रयन्ति =

END OF QUESTION PAPER